

szél-járás

honismeret • irodalom • képzőművészet • fotó • színház • zene
2022/2. sz.

Szokolai képeslap – Görfői Jenő felvétele

Összetartozunk, Görfői Jenő jegyzete • Czirok Ferenc versei, Szabó Ferenc László: Kittenberger történetek, Gál Sándor: Maradék, az utolsó év jegyzetei, Döme Zsuzsa elbeszélése • Duba Ernő: A gyarmati dohány, Görfői Jenő: Jókai, Oros László: Fehér Zoltán gazdatiszt, az Esterházyak felsőszei gazdaságának híres jószágfelügyelője, Huszonöt év a politika és a rendőrség szolgálatában (Garamvölgyi György)
• Pálffy Lajos: A város, ahol Juhász Gyula is tanított, Simon Jolán: A Kis-Kárpátokban túráztunk
• Neszméri Tünde: Beszélgetés Kertész Attila karnaggyal, A hidon együtt ember (Közzéteszi Varga Sándor)
• Magyarországon szerepelt a Harmónia női éneklőcsoport, Gál Sándorra emlékeztek Buzitán és Búcsón, A mosoni zsidók elhurcolására emlékeztek Mosonmagyaróváron • Recenzió Czirok Ferenc és Fellingner Károly verseskötetéről, Szakály Sándor: Talpra állás Trianon után című könyvéről, valamint a Daloló Zoboralja című kiadványról

Élethosszig tartó szerelem

Szakály Sándor új könyvéről

Erős jelentéssel bír a TALPRA állás Trianon UTÁN cím, hiszen a trianoni országcsonkolás után az ország újjáépülése, újjászervezése maga volt a csoda. Csoda volt, mert a gazdaságilag kivézett Magyarország megsemmisítése volt az igazi cél. De alig egy évtized múlva bebizonyosodott, a maradék ország valóban talpra tudott állni.

De a cím Szakály Sándorra is vonatkoztatható, súlyos betegség után állt talpra, s folytatja azt a munkát, amely segíti történelmünk tisztánlátását, próbálja az avitt történelemszemléletet sutba dobni, s megtanít bennünket arra, hogy nem úgy kell kiragadni a múlt egy szeletét, hogy a mai viszonyok közé helyezzük, s vizsgáljuk, hanem az adott kortól el nem szakítva kell akár ítéletet is mondani róla.

Fontos gondolatnak tartom egy 2021-es interjúbán mondottakat. Szakály imígyen summáz: „*Elsősorban legyünk büszkék arra, hogy ez a nép ennyi viszontagság közepette képes volt több mint ezeregyszáz évig fennmaradni a Kárpát-medencében.*”

Nem szoktunk büszkék lenni, tegyük hozzá, pedig a kollektív pesszimizmusról el lehetne mozdulni ebbe az irányba. Nem eljutva az önteltségig, habár néha erre is hajlamosak vagyunk.

Interjúk, esszék és tanulmányok gyűjteménye a kötet. Az interjúk a történész felépülte után keletkeztek, s személyes indíttatásúak, ezekből kirajzolódik a szakma iránti vonzódás, a kezdetekre való emlékeztést beragyogja Somogy szeretete, ahova szívesen visszaköltözne Szakály Sándor. De ez még

később lesz, hisz az általa felépített VERITAS Történetkutató Intézet és Levéltár ideje nagy részét leköti. Az ott folyó munka eredményeként, már tucatnyi kötet megjelent, köztük olyan fontos dokumentum, mint Mindszenty levelezését tartalmazó vaskos kötet, amely a budapesti amerikai követségen keletkezett leveleket tartalmazza.

Szakály esszéi a műfaj legjobbjai közé tartoznak. Beszédes címei a magyar történelem egy-egy neuralgikus pontjára világítanak rá, olvasmányos szellemes okfejtése meggyőzi az olvasót, hogy egy színvonalas újságcikket olvas, amely mögött hatalmas tudás rejtezik. De az írásokat nem húzzák le hivatkozások, olvasásukat nem nehezíti lábjegyzet. (Az igazságtalan békék igazsága, Hadba lépés a Szovjetunió ellen, A kommunizmus kísértete.)

Tanulmányai saját szakterületének kérdéseivel foglalkonak, Szakály ugyanis hadtörténész, itt mozog a legotthonosabban. Katonai összeomlás és az Osztrák-Magyar Monarchia felbomlása című írás vezeti be ezt a fejezetet, de szól Szakály a Tanácsköztársaság Vörös Hadseregének létrehozásáról, Horthy Miklósról, az önálló magyar haderő megszervezéséről, Róder Vilmosról és Vitéz Vattay Antal altábornagyról is. Ezek a dolgozatok szaklapokban, évkönyvekben megjelentek már, mostani újaközlésük azonban mégis fontosnak mondható annak a tükrében, hogy a múlt ismerete mindekit foglalkoztat. S mert a történész stílusa ezekben az írásművekben is mentes a szakkifejezések halmozásától, fogalmazása világos, egyszerű, okfejtése könnyen követhető. Mondhatni, írásművészete közel áll a szépirodalmi stílushoz.

Vallomása világos, s aki azt gondolta volna, hogy véleménye a történelmi közelmúltról változott volna netán a betegség következtében, azt ajánlásában eligazítja: "Ezekben az interjúkban, írásokban ugyanúgy vélekedem a múltunkról, mint egykoron. A korábbi, mintegy négy évtized alatt megjelent írásaim esetében is a legjobb ismereteim és tudásom szerint fogalmaztam meg gondolataimat, s tettem ezt most is."

Böröndi Lajos

(Szakály Sándor: Talpra állás Trianon után, Facultus Humán Gimnázium – Magyar Napló, Budapest, 2021.)